

یادداشت:
کوروش زارعی

کارگردان تئاتر و بازیگر

قم، شهری متفاوت از تمام ایران

من تمام سال‌های زندگی‌ام را در دو استان هرمزگان (شهرستان میناب) و استان قم (شهر قم) گذراندم. میناب شهری بسیار زیبا با آداب و رسوم بسیار زیباتر است.

در ایام نیمه شعبان، مینابی‌ها ضمن خرید، تهیه یا دوختن لباس‌های رنگارنگ با تدارک شیرینی و شربت آماده برپایی جشن میلاد آخرین معصوم بازمانده از نسل پیامبر اسلام (ص) می‌شوند. از یکی‌دو روز قبل از شب میلاد امام زمان (عج) مادران مینابی برای بچه‌هایشان کیسه‌ای درست می‌کنند و آنها با این کیسه جلوی در خانه‌ها می‌روند و می‌گویند آریزگرگردونی ما را بدهید.

آریزگردانی از سنت‌های به‌جا مانده از نیاکان و از سنت‌های قدیمی در استان هرمزگان است که امروز دیگر اجرای آن تنها به تعداد انگشت‌شماری از محله‌های قدیمی محدود می‌شود. در این رسم به نیت سلامت امام دوازدهم، بچه‌ها به در خانه‌ها مراجعه می‌کردند و معمولاً شیرینی، نخود آب‌پز، نخود و کشمش، کلوچه، یک لیوان شربت، سکه یا شکلات می‌گرفتند. حالا این‌که بچه‌ها چه هدیه‌ای دریافت کنند، دیگر بستگی به مکتب و تمول خانواده مربوط داشت. هر که بیشتر داشت هدیه گرانبهاتری هم در کیسه بچه‌ها می‌گذاشت.

حتی مردم این منطقه در گذشته بر این باور بودند که در این شب سکه‌هایی روی زمین می‌افتد که متبرک به داستان امام زمان (عج) است و تنها کسانی که لیاقت داشته باشد آن را پیدا می‌کند و همان سکه‌ها به زندگی‌شان رونق و رنگ و بوی دیگری می‌دهد.

آریزگردانی، جشن، مولودی خوانی و... نه تنها در روز نیمه شعبان بلکه تا یکی دو بعد از آن هم ادامه داشت و به‌خصوص بچه‌ها دست از سر همسایه‌هایشان برای گرفتن هدیه برنمی‌داشتند.

امروز من حدوداً ۳۰ سال است دیگر در میناب زندگی نمی‌کنم، اما می‌دانم هنوز هم این رسم و رسوم در آن منطقه وجود دارد و نیمه شعبان که می‌شود بچه‌ها با ذوق به در منازل می‌روند و هدیه‌شان را می‌خواهند. حتی خود من وقتی برای تبریک نیمه شعبان به مادرم تلفن می‌زنم به شوخی می‌گویم آریزگرگردونی من را هم کنار بگذار تا بپایم بگیرم. خاطرات روزهای کودکی و نوجوانی من در ایام نیمه شعبان در میناب به این شکل گذشت. بعد از آن به شهر قم مهاجرت کردم و با این‌که محل کارم تهران است، اما کم‌اکان ترجیح می‌دهم زحمت رفت و آمد را به جان بخرم و در قم زندگی‌کنم.

قم از نظر من شهر بسیار متفاوتی با تمام ایران است. در این شهر آداب و رسوم و مراسمی برگزار می‌شود که در هیچ جای ایران نمی‌توانید ببینید. در قم خیابانی است به نام خیابان چهار مردان با نام اصلی خیابان انقلاب. این خیابان محل اصلی جشن‌های نیمه شعبان است. یک سر این خیابان به حرم معصومه (س) ختم می‌شود و سر دیگر آن به گلزار شهدا. همه ساله تمام این خیابان را چراغانی می‌کنند و مردم می‌توانند از غرفه‌های آن شیرینی و شکلات و شربت بگیرند. البته ا مسال به دلیل شیوع بیماری کرونا بحث پذیرایی تغییر کرده است. در تکیه‌ها و حسینیه‌های این خیابان مولودی‌خوانی می‌شد و هیاهویی بود دیدنی که تا مسجد جمکران ادامه داشت و در واقع مرکز نهایی جشن‌ها در مسجد مقدس جمکران بود.

همان‌طور که گفتم قم با تمام ایران متفاوت است. چه در محرم و صفر و چه در هر مناسبت مذهبی که شما فکرش را بکنید. در محرم و صفر که تمام دو ماه در این شهر عزاداری و آیین‌های عاشورایی برگزار است. نیمه شعبان که می‌شود بچه‌های قمی، از چند روز مانده به شب میلاد امام زمان (عج) در محله خودشان می‌گردند و از همسایه‌ها می‌خواهند هرکس هر چقدر می‌خواهد برای آذین‌بندی، تهیه شربت و... کمک کند. هر خانواده هر چقدر می‌تواند کمک می‌کند و بچه‌ها با این پول‌ها ایستگاه سلواتی راه می‌اندازند.

امسال اما، با توجه به شیوع کرونا دیگر از آن همه شلوغی خبری نیست، ولی در خیابان‌های شهر چراغانی به چشم می‌خورد و قطعاً هر کسی در خلوت خودش و خانه‌اش شاد است. ان‌شاء... هر چه زودتر ظهور امام زمان (عج) اتفاق بیفتد و این آخرین نیمه شعبانی باشد که ما در غیاب خود ایشان برگزار می‌کنیم.

جشن تولد مجازی امام زمان در لس آنجلس

هیأت یاحسین (ع) شهر لس آنجلس آمریکا با توجه به شیوع ویروس کرونا و اعلام مسؤولان این کشور برای ممنوعیت تجمعات، جلسه دینی خود را این روزها در فضای مجازی برگزار می‌کند.

آن‌طور که فارس نوشته، این هیأت به مناسبت نیمه شعبان طی امروز و فردا از ساعت ۸:۳۰ صبح به وقت تهران برگزار می‌شود و از صفحه اینستاگرام @HeyatYaHossein پخش زنده خواهد شد.

پویش ملی برای دعای فرج

اداره کل اوقاف استان تهران با مشارکت سایت عقیق و خبریه حضرت رقیه(س)، پویش ملی «زیباترین آرزو» را برگزار می‌کند. آن‌طور که ایسنا نوشته در قالب این طرح، کاربران می‌توانند دعای فرج را با هشتگ #زیباترین ـ آرزو در شبکه‌های اجتماعی منتشر کنند و ۱۲ ویدئوی منتخب کمک هزینه سفر به مشهد مقدس، پس از بازگشت به شرایط عادی ه‌ده خواهند گرفت. مهلت شرکت در این طرح تا نیمه اردیبهشت است.

گفت‌وگو با حجت الاسلام والمسلمین محمدرضا زائری درباره این‌که آیا کرونا از نشانه‌های ظهور است؟

منتظر، به فکر تطبیق نشانه‌ها نیست

آذر مهاجر

ادبیات و هنر

✎ ویروس جدید خانواده کرونا با عنوان کووید-۱۹ فقط به جسم و جان میلیون‌ها انسان در سراسر زمین راه پیدا نکرده، به ذهن‌شان رسوخ کرده و از آنجا قاطی افسانه‌ها و داستان‌ها شده، سر از کتاب‌های قدیمی و حتی مقدس درآورده است، ردش در فیلم‌ها و انیمیشن‌ها دیده شده و البته برای عده‌ای نه فقط در کشورهای مسلمان، بلکه در بسیاری از کشورهای جهان، نشانه فرارسیدن آخرالزمان است و نیز نشانه‌ای برای ظهور منجی! هیچ عجیب نیست؛ انسان همیشه یا همین دست‌فرمان با ناشناخته‌ها رو به‌رو شده و درباره کووید-۱۹ هم چنین است تا زمانی که معما به‌طور کامل

چرا به دنبال نشانه‌های ظهور هستیم؟

انتظار موعود، در وجدان انسانی و فطرت بشری وجود دارد و فارغ از اعتقادات دینی و مسائل مذهبی، همه انسان‌ها به اصل آن معتقدند حتی اگر به آن آگاه نباشند و دقت نکرده باشند. در سینمای هالیوود هم انواع فیلم‌های آخرالزمانی مانند آرمادگون ساخته می‌شود، چراکه نیاز درونی در فطرت بشر او را به این اعتقاد سوق می‌دهد. طبعاً در ادیان و مکاتب مختلف هم، اصل اعتقاد به ظهور منجی وجود دارد، فقط ممکن

نشانه‌های ظهور را دنبال کنیم؟

در روایت دینی و احادیث اسلامی نیز به‌طور گسترده به نشانه‌های ظهور اشاره شده ولی افراط و تفریط‌هایی در مواجهه با این نشانه‌ها بروز کرده است. برخی به شکل افراطی تمام احادیث را صحیح فرض کرده و در جست‌وجوی مصادیق آن برآمده‌اند و کوچک‌ترین و ساده‌ترین مسائل را تطبیق می‌دهند. برخی به شکل تفریطی کل این احادیث را کنار گذاشته و نادیده می‌گیرند. هر دو اشتباه است. از یک‌سو باید در نظر داشته باشیم که این روایت صادر و نقل شده برای این‌که احساس انتظار و امیدواری

معروف‌ترین تطبیق‌ها

پیش‌گویی‌ها و تطبیق‌های زیادی درباره نشانه‌های ظهور منجی صورت گرفته است چه در جهان اسلام، چه در غرب، چه در گذشته چه در قرون اخیر مثل نوستراداموس و شاه‌نعمت... ولی، در سال‌های گذشته بعد از جنگ ۳۳ روزه حزب... لبنان اتفاقاتی افتاد و برخی در نقل‌ها و مباحث شان علایمی را برشمردند مثل این‌که یک نفس زکیه، یک انسان صالح به شهادت می‌رسد یا یک سید خراسانی قیام می‌کند و عده‌ای با او همراه می‌شوند یا شعیب بن صالح که در برخی روایات ما نقل شده که یکی از همراهان

آیا شیوع کرونا از نشانه‌های ظهور امام عصر(عج) است؟

در حوادث جاری اخیر، پای روایاتی وسط کشیده شده که در آنها آمده بود قبل از ظهور مرگ سفید رخ خواهد داد. به این معنا که مرگ ناشی از جنگ و کشتار یا مرگ سرخ نخواهد بود و حالا مرگ سفید را به مرگ در اثر ابتلا به بیماری کووید-۱۹ مرتبط کرده‌اند که جان خیلی‌ها را بدون خون‌ریزی گرفته و می‌گیرد. برخی فراتر رفتند و تعدادی از آیات سوره مدثر را که می‌گوید ربخیز و آلودگی‌ها را بشوی و عدد ۹۹ در آن ذکر شده را به

چرا نباید نشانه‌ها را با رویدادها تطبیق بدهیم؟

در طول تاریخ برخی این روایات را با مسائل پیش یا افتاده‌ای تطبیق داده‌اند و اشتباه آنها در تطبیق، منجر به ضعف اعتقاد مردم شده است. به این معنا که وقتی هر مساله ساده‌ای را به نشانه‌های ظهور تطبیق می‌دهیم و بعد از گذشت زمان مشخص شود که اشتباه بوده، اصل اعتقاد زیر سوال می‌رود. باید در تطبیق نشانه‌ها احتیاط کرد چون هدف از ذکر این نشانه‌ها نگه داشتن مومنان در حالت انتظار و امیدواری بوده. در دعای عصر آمده که اِنْهَم بَرْؤَنُهُ یُعِیدُا و ثَرَاةً قَرِیْباً. دیگران این اتفاق ظهور و بازگشت امام عصر(عج) را خیلی دور می‌دانند در حالی‌که ما معتقدیم نزدیک است و به آن یقین داریم و امیدواریم. در میان نشانه‌ها برخی قطعی و حتمی هستند و برخی احتمالی. مساله دجال و سفیانی مشهورتر است و در مره علایم قطعی قرار می‌گیرد. گفته شده که در سال‌ها و ماه‌های منتهی به ظهور جنگ‌ها و درگیری‌هایی رخ می‌دهد که بیشتر آنها در منطقه خاورمیانه است، بعضی نظام‌های سیاسی با کودتا و جنگ تغییر می‌کنند، لشکرکشی‌هایی صورت می‌گیرد و برخی مناطق اشغال می‌شود اما تاکید شده که حتی نشانه‌های قطعی هم با رویدادها تطبیق داده نشوند چون اگر به دام تطبیق بیفتیم در واقع برای ظهور حضرت امام عصر(عج)، زمان مشخص کرده‌ایم. اگر من به شکل قطعی بگویم فلان دیکتاتور که در فلان کشور عربی حضور دارد حتما دجال است، در واقع دارم به زمان ظهور اشاره می‌کنم و ما از این مقوله نهی شده‌ایم. یکی از جدی‌ترین روایاتی که در این زمینه داریم در همین باره است: کذب‌الوقایون. کسانی که وقت تعیین می‌کنند، دروغگو هستند. برای این‌که اهل بیت (ع) از این پرهیز داشتند که روزی، کسانی بیایند و وقت تعیین کنند. تطبیق نشانه‌ها اصل اعتقاد مردم را مخدوش می‌کند.

است شکل و ابعادش متفاوت باشد.

یکی از مواردی که سبب می‌شود انسان‌ها به دنبال نشانه باشند، همین میل ذاتی است که تحول، تغییر و پایان خوش را انتظار می‌کشد. وقتی به موعود معتقدیم و ظهور منجی را باور داریم، طبیعی است که چشم‌به‌راه باشیم و منتظر. کسی که دلش را امیدوار کرده به آمدن محبوب و موعود و منجی، طبیعی است که نشانه‌ها را جست‌وجو می‌کند؛ نه حالا و امروز بلکه همیشه و در طول تاریخ چنین بوده.

را در مان‌زنده نگاه دارند و از سوی دیگر باید در نظر داشته باشیم که برخی از این احادیث در طول قرن‌ها و گذر از موقعیت‌های گوناگون و مشکلات بسیار، درست و صحیح به دست ما نرسیده؛ بخشی از آنها درست نقل نشده و در بخشی از آنها حذف و اضافاتی انجام گرفته است. شرط اعتقاد دینی و عقل، درپیش گرفتن میانه و اعتدال است که از یک طرف روایات و احادیث را با هر مساله ساده‌ای تطبیق نکنیم و از طرف دیگر لااقل علائم قطعی را بشناسیم؛ آنهايي که به‌طور حتم رخ خواهند داد، چون در روایات هم برخی از علائم به عنوان علائم قطعی نقل شده و برخی دیگر احتمالی است.

و فرماندهان سپاه حضرت خواهد بود، فلانی است و مواردی از این دست. در دوران صفویه و اوایل دوران قاجار و بسیاری زمان‌های دیگر هم اتفاقاتی رخ داده که شاید به نوعی مطابق با نشانه‌های ظهور بودند. در دوران اخیر هم نمونه‌هایی از این تطبیق دادن‌ها را دیده‌ایم؛ مثل این‌که عید... که گفته شده یکی از پادشاهان عرب است که در آستانه ظهور حضرت مهدی (عج) کشته می‌شود همان ملک عبدا... پادشاه عربستان است و او از دنیا رفت و خبری نشد. بعد گفتند حتما ملک عبدا... اردن همان عبدا... است و خیلی چیزهای دیگر از جمله کرونا که آن را به مرگ سفید نسبت داده‌اند.

کووید-۱۹ مرتبط دانسته‌اند و گفته‌اند که این بیماری بدون تردید همان مرگ سفید است که قرآن هم آن را پیش‌بینی کرده بود. تطبیق‌های دیگری از این دست هم بوده که همان‌طور که گفتم هیچ کدام اینها را نمی‌توان تطبیق داد چون اصلاً نباید تطبیق داد و نباید برای ظهور زمان مشخص کرد. ممکن است سال‌ها قبل هم اتفاقات مشابهی رخ داده باشد که می‌شد آنها را با مقوله ظهور مرتبط دانست. بسیاری از این تطبیق‌ها نتیجه برداشت‌های شخصی است و مبنای دینی ندارد.

شناختن نشانه‌های ظهور چه ضرورتی دارد؟

نشانه‌های ظهور منجی فقط برای امیدوار ماندن و منتظر ماندن ذکر شده و مهم تر آن است که به زمینه‌سازی‌های ظهور توجه داشته باشیم. مثلاً در شرایط امروز جهان می‌بینیم که قرنطینه باعث شده، تمرکز بر فضای مجازی بیشتر شود اما این نشانه ظهور نیست این شبکه جهانی گسترده، فرصت و زمینه ظهور را فراهم می‌کند چون در روایات به شبکه ارتباطی همه مردم جهان اشاره شده، البته نیاز به یک حکومت واحد در تمام جهان هم از دیگر مواردی است که در روایات به آن اشاره شده و البته اندیشمندان غربی هم دارند به همین نتیجه می‌رسند مانند آنتونی گیدنز جامعه‌شناس معروف انگلیسی که درباره جهانی شدن در ویرایش اخیر کتابش نوشته و نیاز جامعه بشری به یک حکومت واحد را مطرح کرده است.

وقتی باور داریم که ظهور منجی یک حجت است و زندگی طبیعی بشر هم دارد به همین سمت می‌رود، وقتی قرار است ظهور اتفاق بیفتد و با آن مواجه بشویم چه دلیلی دارد که به دنبال تطبیق نشانه‌ها باشیم. جستجوی شاید اتفاق ناکریری باشد و شاید حتی حرف زدن درباره آنها ایرادی نداشته باشد اما قطعی و واقعی دانستن نشانه‌ها و مشخص کردن زمان ظهور اشتباه است و همیشه نهادهای رسمی و علمای برجسته با آن مخالفت کرده‌اند.

آیا نشانه‌شناسی‌ها برآمده از نیاز منتظران است؟

علت انتشار تطبیق‌ها و نشانه‌شناسی‌ها هم ذوق و سلیقه شخصی افراد است و هم راهکاری برای جذب مخاطب بیشتر و لایک‌های افزون‌تر و البته مهمتر از اینها، دستانه‌هایی است که به صورت حساب‌شده قصد دارند با انتشار مفاهیم شبیه برانگیز اعتقاد دینی مردم را خدشه‌دار کنند. زمانی بود که در بقاع متبرکه و حتی در مساجد، نوشته‌ای لای قرآن یا مفاتیح قرار می‌دادند. با این مضمون که من حاجتم را گرفته‌ام و به من گفته شده اگر تعداد مشخصی از آن بنویسی و همین کار را بکنی حاجت روا می‌شود. در عصر دیجیتال شبیه به همین اقدام در فضای مجازی صورت می‌گیرد. افرادی به صورت حساب شده، نوشته‌های ساختگی را دست به دست می‌کنند تا کسی که با ایمان و اخلاص قلبی این کار را کرد و به حاجتش نرسید، ایمان و اعتقادش متزلزل شود.

برای رسیدن به این مقصود هر کاری هم می‌کنند، از جعل روایت گرفته تا جعل کتاب. مثلاً روایتی به صورت گسترده منتشر شد به نقل از امیرالمومنین (ع) با این توضیح که در کتابی در کتابخانه علامه امینی در نجف مکتوب شده و علایم و مشخصات کرونا در آن ذکر شده و حتی اسم بیماری هم آمده است. آنهايي که اهل روایت بودند با خواندن متن می‌فهمیدند که جعلی است، اما کسانی که اهل دقت نبودند شاید اصلاً متوجه نشدند چنین کتابی در کتابخانه علامه امینی وجود ندارد. جالب است، در این روایت جعلی اسم کتاب، شماره صفحه و جزئیاتی نقل شده که کذب بودنش را مخفی کند. در جنگ‌های ۳۳ روزه لبنان روایتی نقل شده بود از بحر الانوار و صفحه فلان و من هر چه گفتم آن روایت را پیدا نکردم. چند جلد و حتی چند صفحه مشابه را به احتمال این‌که عدد درست منتشر نشده باشد، بررسی کردم اما چنین چیزی وجود نداشت. همه اینها در حالی که تشخیص روایات واقعی از جعلی چنان اهمیتی دارد و به قدری دقیق باید انجام شود که علم حدیث و رجال از دروس بسیار پیچیده جزوی و دینی محسوب می‌شود و متخصصان خودش را دارد. متخصصان این علوم می‌توانند سطوح روایات را مشخص کنند و این‌که کدامشان بیشتر قابل اعتماد است.

یک منتظر چه باید بکند؟

انسان منتظر قبل از هر چیز بنده خداوند است که در مقابل او پاسخگوست. چیزی که مهم است رعایت وظایف فردی است و زمانی که امام عصر(عج) ظهور کردند اگر وظایفمان را درست عمل کرده باشیم، در مقابل آن حضرت رو سفید هستیم و می‌توانیم خود را همراه حضرت بدانیم اما اگر کسی وظایفش را انجام نداده باشد، منتظر بودنش ارزشی ندارد. به عنوان منتظر باید آموری که امر شده را انجام بدیم، وظایف عبادی و فردی، تعهداتمان در مقابل خانواده، رسیدگی به امور خیر و دیگر تکالیف را.

همین لحظه اگر امام عصر (ع) تشریف بیاورند و ظهور اتفاق بیفتد، پرستار و پزشکی که جانش را در بیمارستان برای نجات بیماران در معرض خطر قرار داده، در محضر ایشان رو سفید است و منتظر واقعی محسوب می‌شود چون وظیفه‌اش را انجام داده اما من اگر وظیفه‌ام را رها کرده باشم، هر چه از انتظار حرف بزنم و شعر بگویم، شرمنده حضرت خواهم بود.